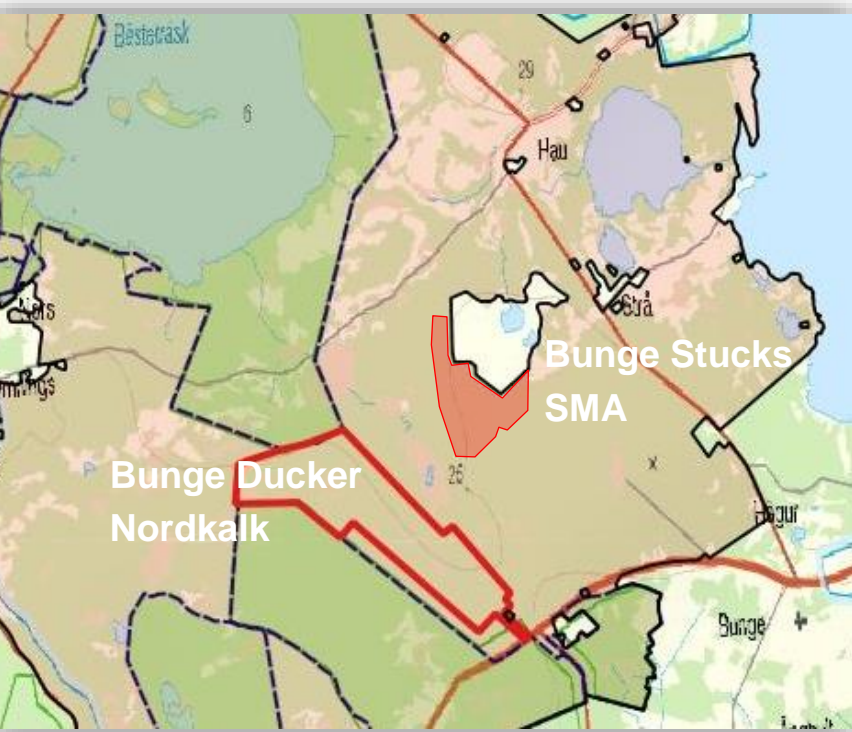

Huvudförhandling kalktäkt Bunge Stucks, SMA Mineral

Torunn Hofset, miljöjurist
Björn Thews, miljöjurist
Conny Jacobson, ekolog/biolog
Krister Mild, ekolog/biolog

**Mark- och miljööverdomstolen
Visby 21-22 Maj 2018**

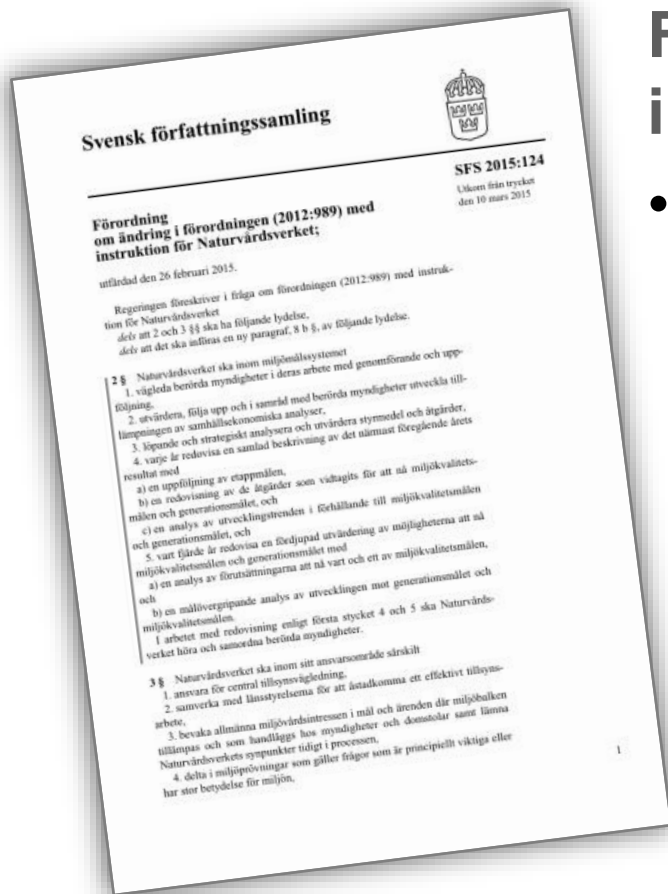
En bra livsmiljö för människan och
allt annat levande, nu och för
kommande generationer.

Naturvårdsverkets roll

Förordning (2012:989) med instruktion för Naturvårdsverket

- 3 § Naturvårdsverket ska inom sitt ansvarsområde särskilt
 - *Punkten 3.* bevaka allmänna miljövårdsintressen i mål och ärenden där miljöbalken tillämpas och som handläggs hos myndigheter och domstolar samt lämna Naturvårdsverkets synpunkter tidigt i processen
 - *Punkten 4.* delta i miljöprövningar som gäller frågor som är principiellt viktiga eller har stor betydelse för miljön

Naturvårdsverkets yrkanden

- Naturvårdsverket yrkar i första hand att Mark- och miljööverdomstolen avvisar bolagets ansökan.
- Naturvårdsverket yrkar i andra hand att Mark- och miljööverdomstolen avslår bolagets ansökan om tillstånd.

Naturvårdsverkets överklagande av MMD:s dom 2014

- MKB:n uppfyller inte de krav som ställs i 6 kap. miljöbalken. Brister som omöjliggör en fullständig exakt och slutlig bedömning, jfr NJA 2013 s 613.
- Kumulativa effekter
- Risk för skada på utpekade naturtyper och arter.
- Efterbehandlingen kan inte skjutas på framtiden.
- Artskyddsfrågan

Prövningsramen

- J-M är rättskraftigt avgjort genom MÖD:s deldom den 1 september 2016.
- MÖD har således skiljt målet ifrån sig i denna del.
- Kan inte tas upp till prövning igen i detta mål.
- Res judicata

- **Frågan om artskyddsdispens**

Mark- och miljööverdomstolens deldom den 1 september 2016

”Det är en brist att miljökonsekvensbeskrivningen inte särskilt behandlar frågan om det omkringliggande nya Natura 2000-området Bästeträsk.”

”...trots vissa brister kan godtas.”

”Vid bedömningen att godta miljökonsekvensbeskrivningen har domstolen beaktat att prövningen i denna deldom endast avser en fördjupning av tåkten inom område J–M.”

Nu handlar det om ett betydligt större område och bristerna i mkb:n avseende de nya områdena måste bedömas utifrån detta.

Mark- och miljööverdomstolens deldom den 1 september 2016 – forts.

- Domstolen har att utgå från att området har den utbredning som framgår av regeringens beslut.
- Inte presenterat någon utredning kring förutsättningar att vidta åtgärder för det fall att uppföljningen skulle visa på förändringar.
- Inte lämnat något förslag till försiktighetsmått som skulle kunna vidtas om det uppkommer en påverkan på skyddade livsmiljöer eller arter.
- Att skjuta upp frågan om efterbehandling är inte förenligt med kravet på att en bedömning av en verksamhets påverkan på ett Natura 2000-område ska vara fullständig, exakt och slutlig.

Bristande underlag

- NVs kritik av SMA:s MKB kvarstår
- Vad som redovisats i bolagets senaste inlägga (aktbil. 250) samt under huvudförhandlingen 21 maj 2018 föranleder ingen förändring av NV:s talan.
- NV hänvisar därför till tidigare yttranden i målet samt vår presentation under HUF:en i MMD 2016.
- Därutöver avser vi att förtydliga några av dessa brister:
 - Hydrogeologi
 - Förlust av Natura 2000-habitat
 - Artskydd
 - Kontrollprogram

Bristande hydrogeologisk underlag

- NV bedömer att bolagets inte kunnat visa att ingen risk för skada på Natura 2000-naturtyper utanför den sökta täktutvidgningen, som en följd av brottets grundvattenavsänkning och generella vattenhantering föreligger.
- Vi avser nu att visa varför NV bedömer att bolagets hydrogeologiska redovisning i stora delar är missvisande och i vissa avgörande delar direkt felaktig.
- Vi kommer att exemplifiera detta genom att visa varför de skyddade våtmarkshabitaten i och runt Ojnare myr riskerar att skadas genom den sökta täktens grundvattensänkning.

Bolagets anser att Ojnare myr och andra våtmarker inte kommer att skadas av tåktens grundvattenavsänkning:

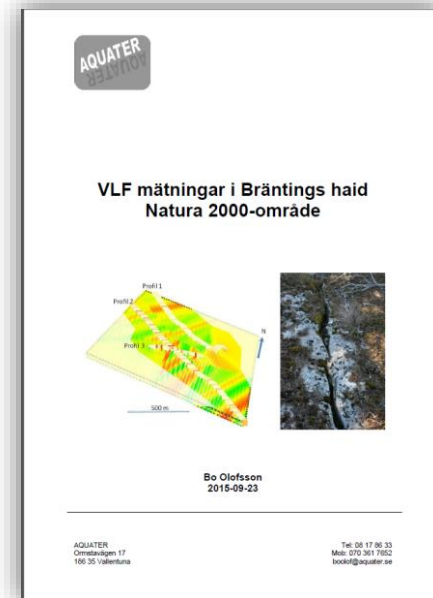
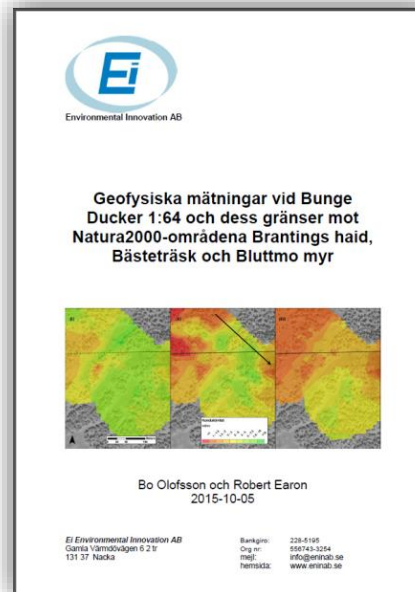
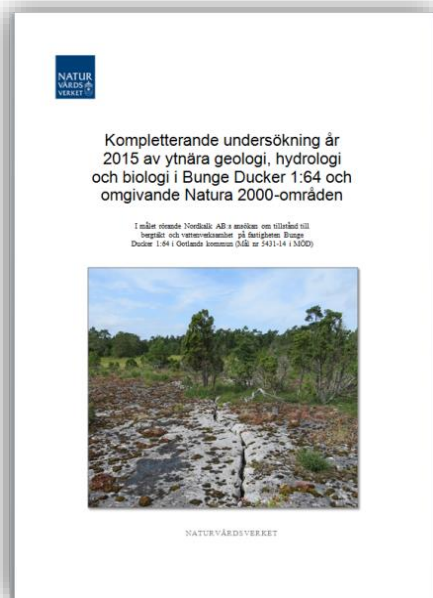
- Myrarna saknar kontakt med grundvattensystemet.
- Berggrunden huvudsakligen tät mellan tåkten och myren.
- Myrarna ligger på täta leriga underlag.

NV:s egna hydrogeologiska undersökningar 2015 visar:

- Flertalet våtmarker har en kontakt med grundvattnet.
- Berggrunden i flertalet våtmarker ligger på uppsprucken berggrund.
- Flertalet våtmarker ligger *inte* på tätande lerlager.

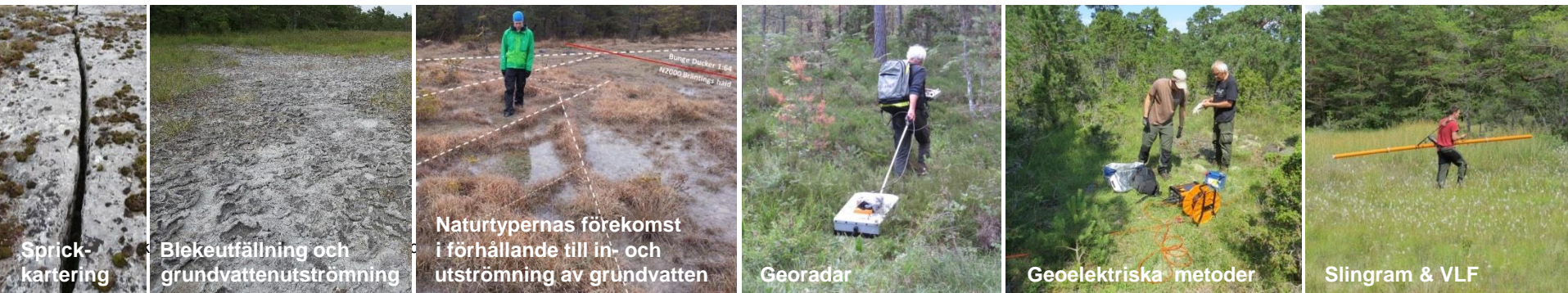

Naturvårdsverkets hydrologiska, geologiska och geoelektriska undersökningar 2015

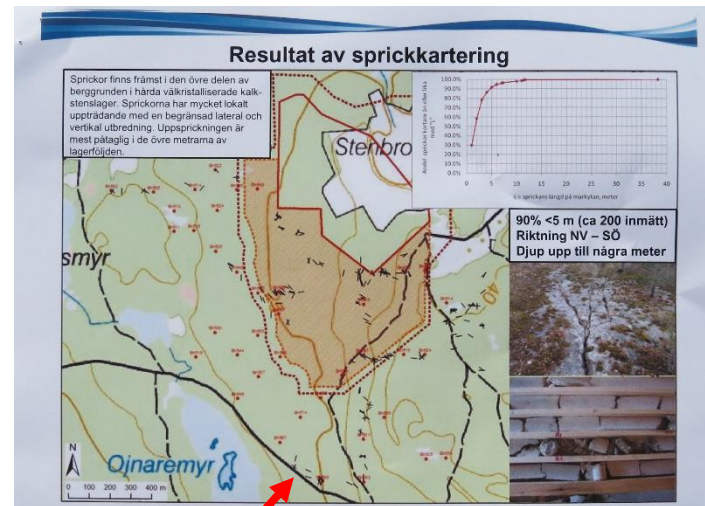
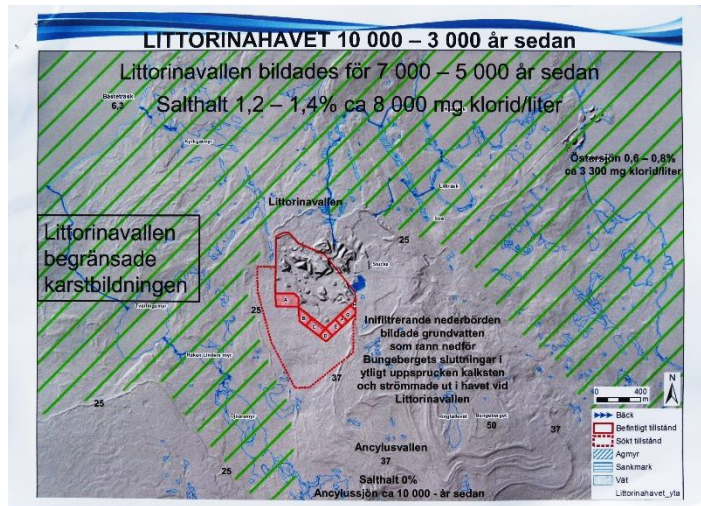

Högupplösta versioner av rapporterna kan laddas ned från

<http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Rattsinformation/Rattsfall/Takter/Kalkbrytning-i-Bunge/>

SMA: Karst finns främst över +25 m.ö.h.

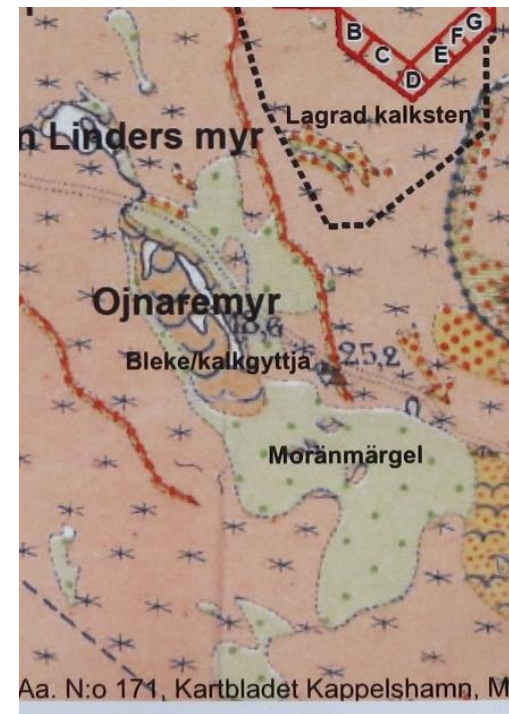
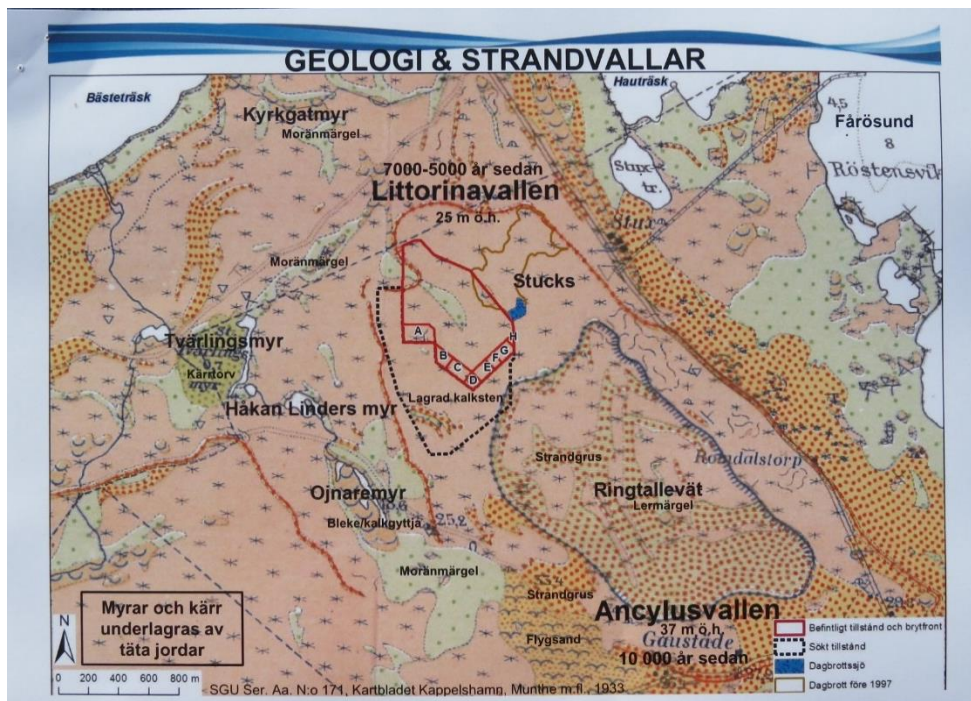
- Naturvårdsverkets rapporter från 2015 visar på omfattande förekomst av karstsprickor *även* mellan +21-25 m.ö.h.
- Eftersom karstsprickor per definition är effektiva vattenbortledare så innebär det ju att dessa sprickor dränerar vattnet ytterligare ned i berget åtminstone de 1-5 meter som SMA anger är de mest vattenförande.
- Var tar vattnet från lågt liggande karstsprickor vägen?

Område 21-22 m.ö.h.

Storskaligt uppsprucket område samt långa NO-SV karstsprickor.

Sprickorna fortsätter även rakt genom våtmarker

- Bolaget har **inga egna undersökningar** som visar att omgivande agmyrar ligger på tätande lerskikt och därför saknar kontakt med grundvattenmagasinet
- Uppgiften kommer istället från en 85 år gammal jordartskarta.
- NV:s egna undersökningar visade den moränmargel som enligt jordartskartan underlagras många våtmarker saknades eller bestod av kalklera

Gotlands geologi, SGU C331, von Post m.fl., 1924 (sid. 87)

»Vät» (»blekevät»): ett sommartid uttorkat myr- eller fastmarksvatten med ett vanligen tunt blekelager eller svämbildningar på underlag av fastmarksjordarter eller häll, ofta, men långt ifrån alltid, anslutet till en myrkant och utan skarpare begränsning övergående i omgivande fastmark eller myr.

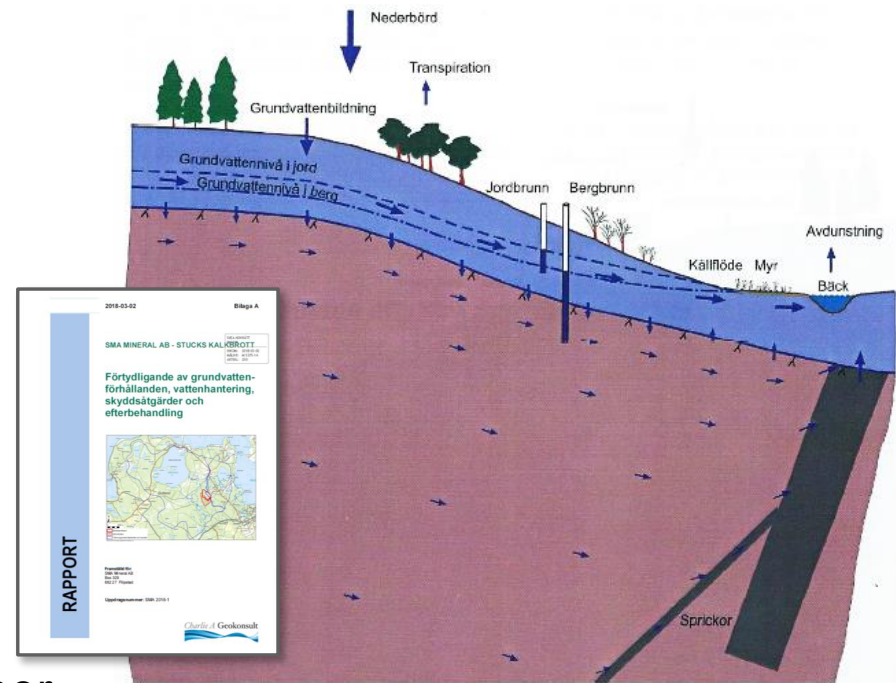
Dessa typer skilja sig från varandra även i avseende på jordartsbildningen och strandgestaltningen.

Såsom den kvantitativt mest betydande och för kalkrika trakter mest säregna av de öppna vattnens avlagringar förtjänar bleket i första rummet uppmärksamhet. Bleket består i alldeles övervägande grad av ur vattnet utfäld kolsyrad kalk och bildas företrädesvis i träsk och blekevätar, men också annorstädes, t. ex. kring källor och deras avloppsrännilar. Kalkutfällningen förmedlas i de allra flesta fall genom olika vattenorganismers livsprocesser. Allt efter dessa »kalksamlare» beskaffenhet och förekomstsätt tager blekebildningen olika form, men kalkslammets anhopning till blekelager är i sista hand beroende av de i vattnen verksamma mekaniska krafterna, vågsvall, strömningar o. d.

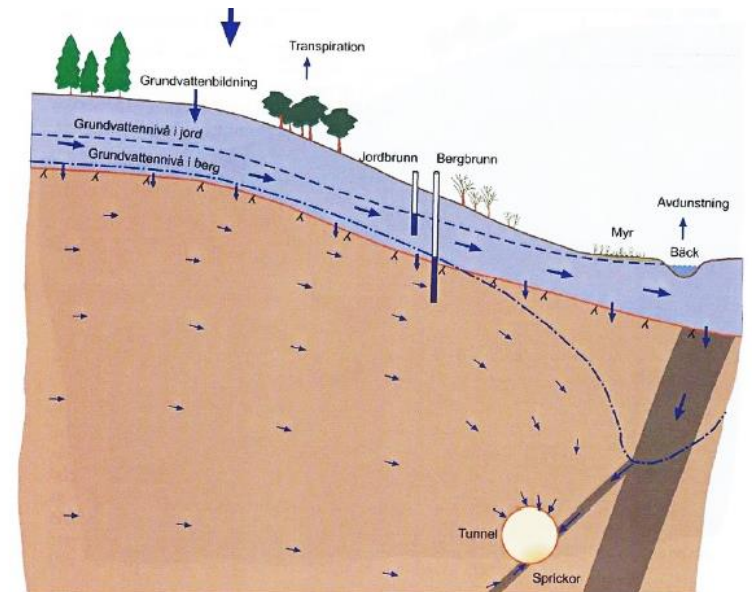
- NV:s rapporter från 2015 visar att bleke fälls ut i rikkärr och agmyrar när grundvatten från karstsystemen når markytan via sprickor i berggrunden.
- Bolaget angav igår att svensk vetenskaplig litteratur från 1924 visat att bleken i agmyrarna huvudsakligen uppstår genom "olika vattenorganismers livsprocesser"
- Den idag vedertagna vetenskapliga uppfattning är att bleke huvudsakligen bildas i karstsystemen genom kemiska processer och att bleken fälls ut när grundvattnet når markytan.
- NV rekommenderar *Karst Hydrogeology and Geomorphology* (Derek Ford och Paul Williams)

Tätt berg?

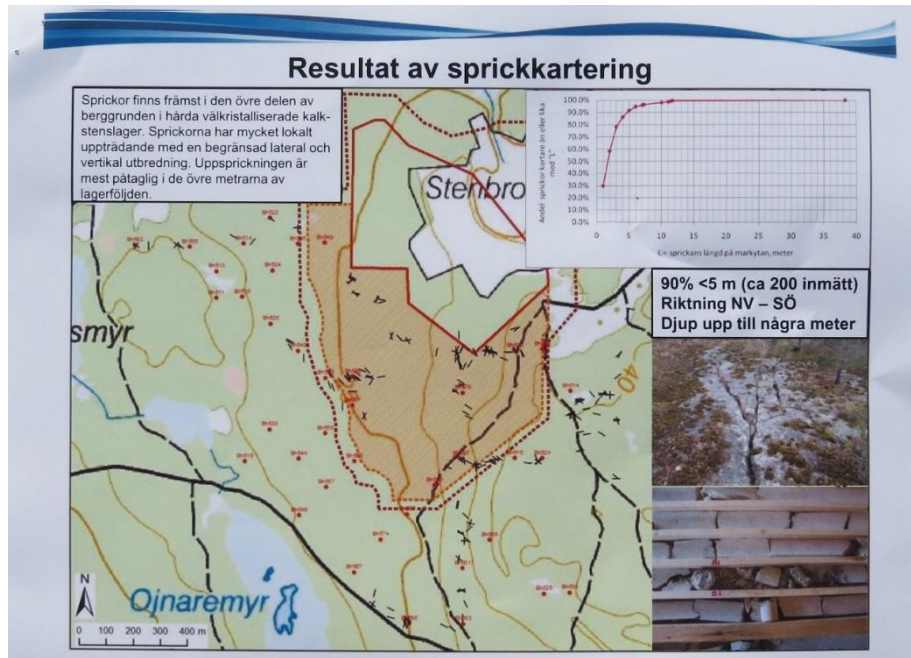
- SMA:s bild av yt- och grundvattenomsättningen i Aktb. 250 är vilseledande och felaktig.
- Bilderna visar yt- och grundvatten i tjocka moränlager på kristallin berggrund.
- Vattenhållande/vattenledande moräner av tillräcklig mäktighet saknas* i området V om sökt täkt.
- Skulle vatten ledas av som på bilderna sätt skulle det synas på vegetationen.
- Kalkhällen väster om tåkten är torr även under blöta delar av året – visar att regnvattnet infiltrerar i berggrundens sprickor.

Schematisk bild av grundvattenströmning i en sluttning under naturliga förhållanden (Axels)

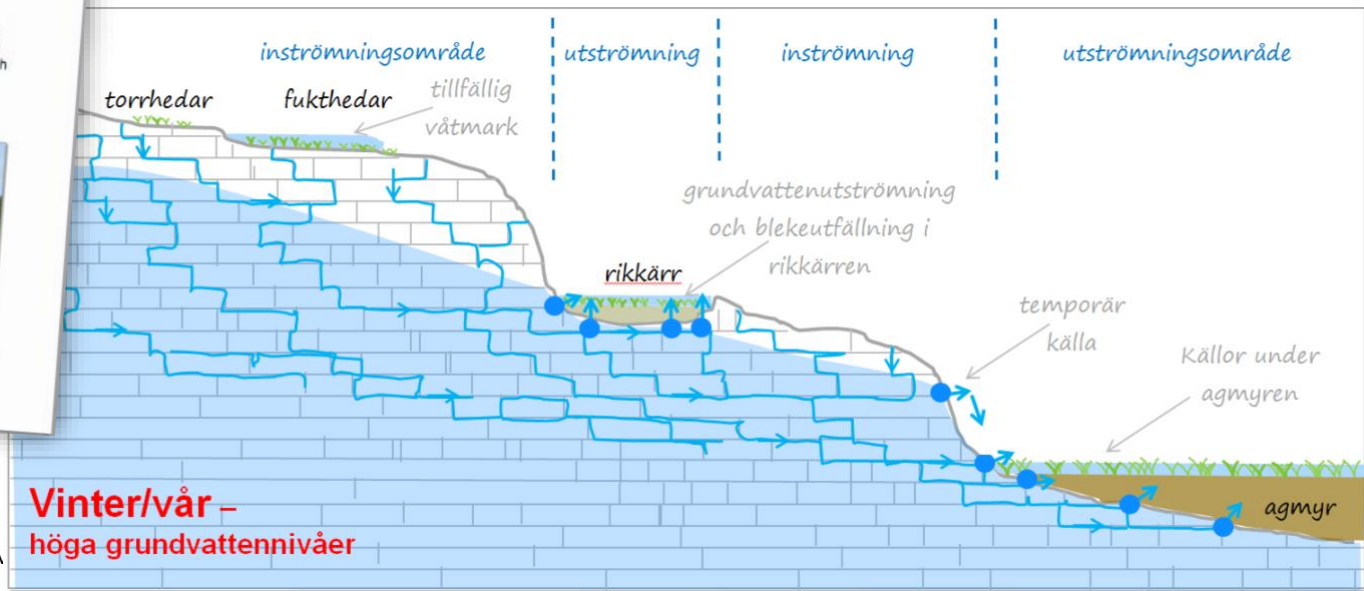
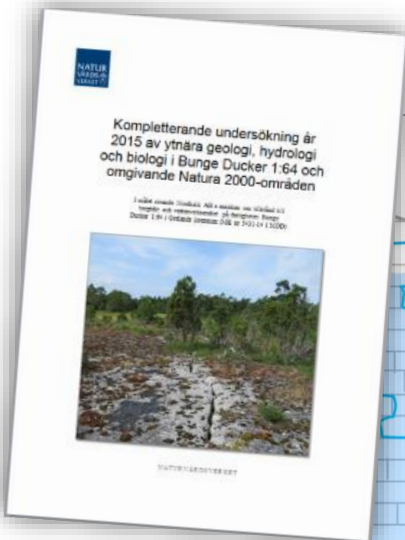
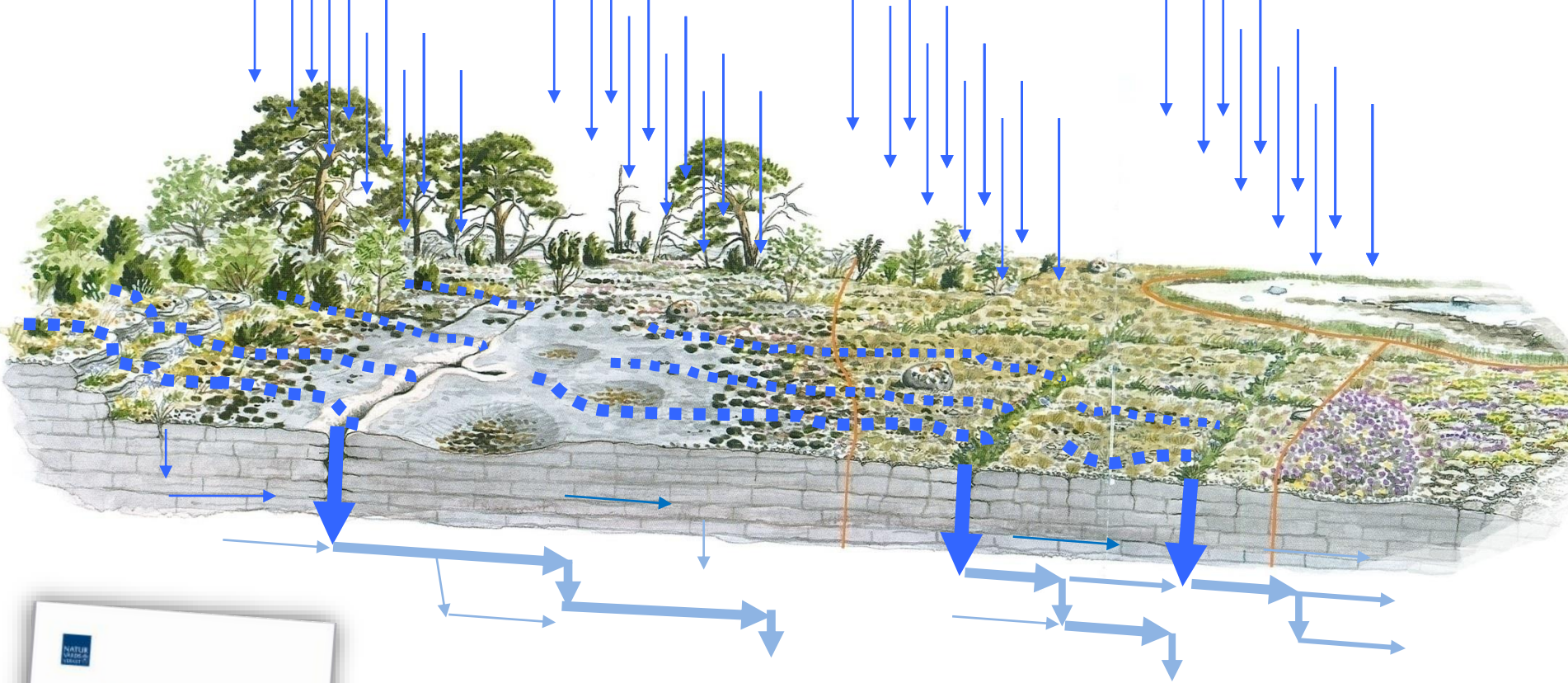

Schematisk bild av grundvattenströmning i en sluttning under störda förhållanden (Axelsson)

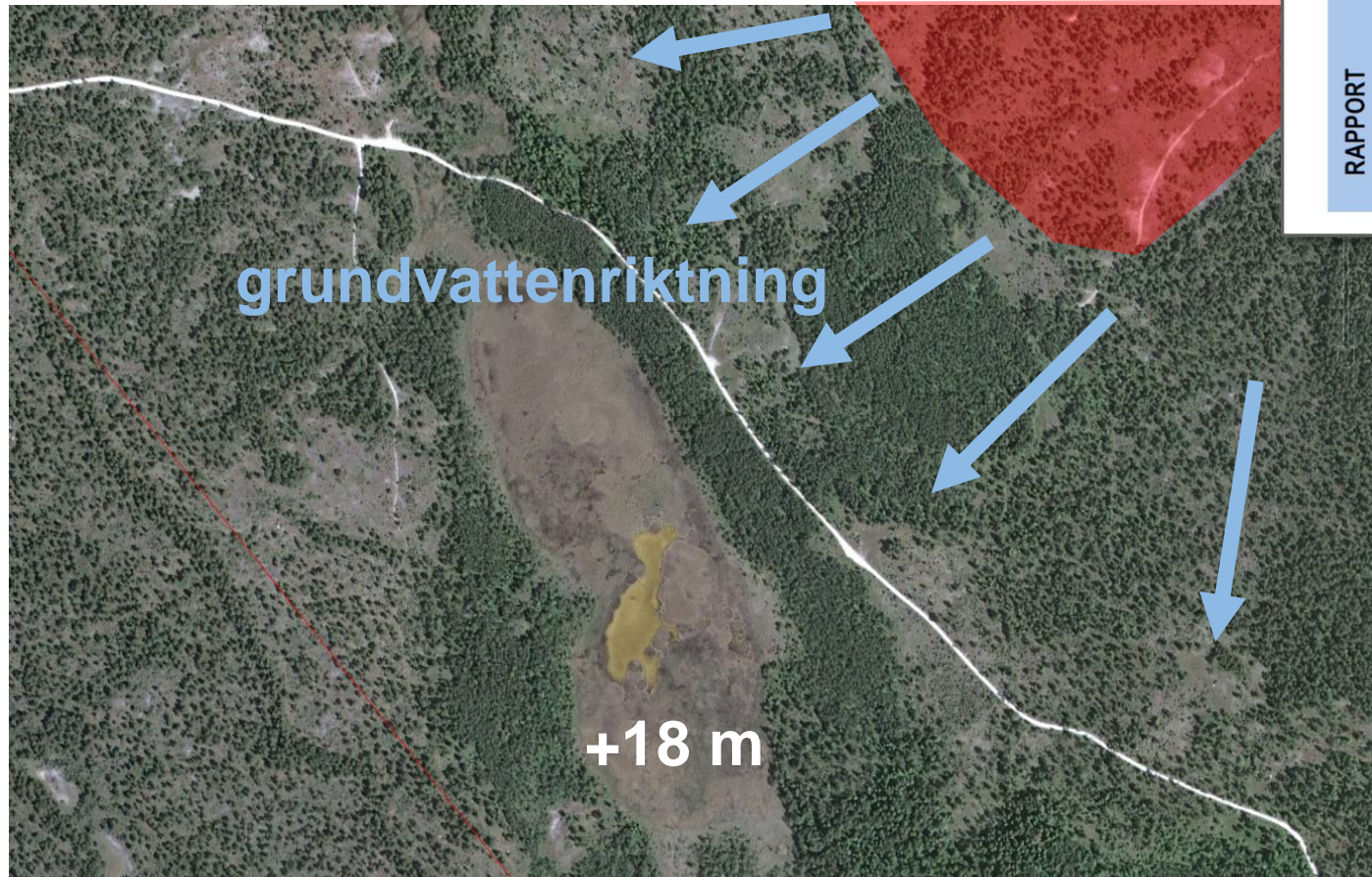

”Experience shows that many hydrogeologists mistakenly assume that if karst landforms are absent or not obvious on the surface, then the groundwater system will not be karstic. This assumption can lead to serious errors in groundwater management and environmental impact assessment, because karst groundwater circulation can develop even though surface karst is not apparent. The prudent default situation in carbonate terrains is to assume karst exists unless proved otherwise.”

Karst Hydrogeology and Geomorphology
Derek Ford och Paul Williams

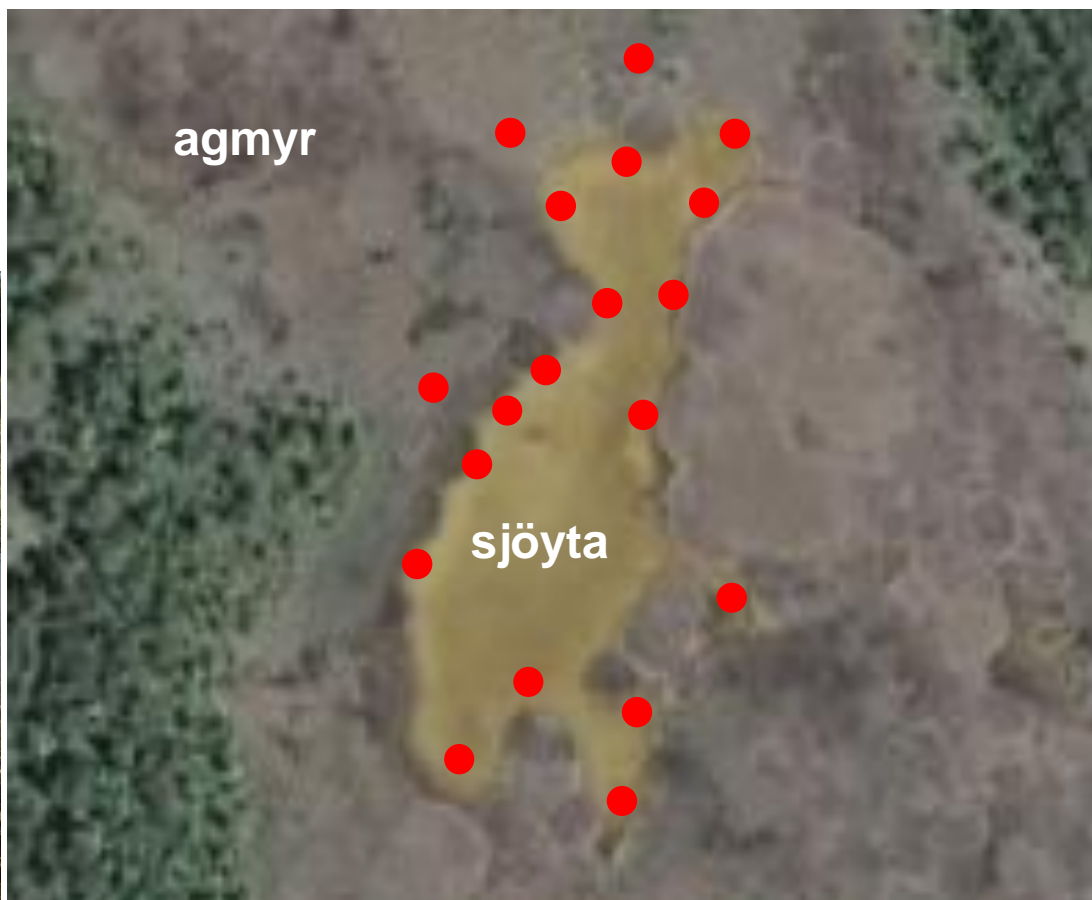
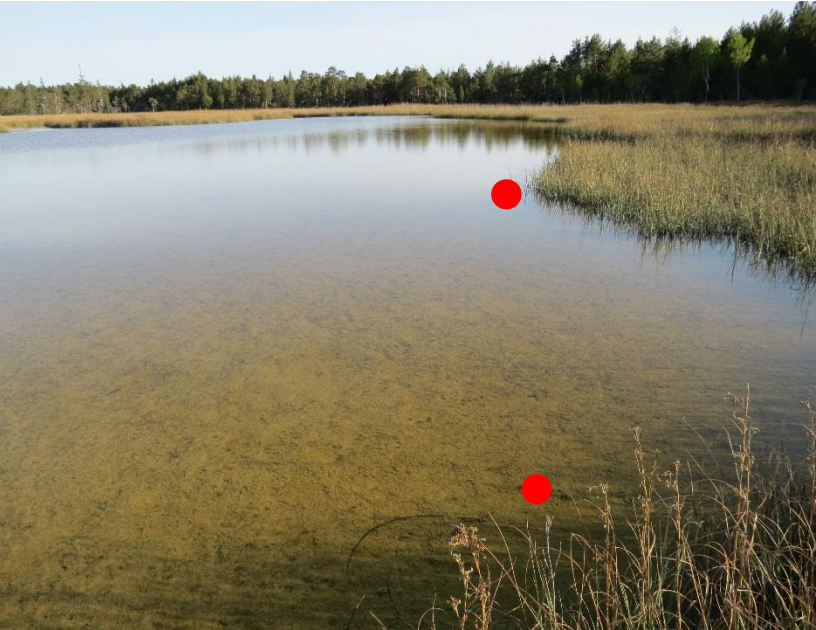
Förhållandena i Ojnare myr

Ojnare myr – större agmyr belägen nedströms tåkten.

Sedimenten i myren

19 maj 2018

- 19 punkter – varav tre genom torvlagret – resten 1 m ut från strandkanten.
- Bleke ned till kalkhällen, mäktighet ca. 40-135 cm.
- Ingen lera eller morän på botten – endast bleke ned till fast berg.
- 2/3 (-1/2) av bleken närmast ytan uppblandad med växtdelar (ag, kransalger)
- 1/3 (-1/2) av bleken närmast botten renare utan växtrester.
- Överytan av bleken relativt jämn (vattendjup ca 15-30 cm).

1/3 närmast botten renare bleke utan växtdelar – ingen lera

Övre 2/3 bleke med växtdelar

Hydrogeologiska strukturer i Ojnare myr

Juli 2016

Ca 40 + 25 cm bred, 10 cm djupa

Ca 35 cm bred, 20 cm djup

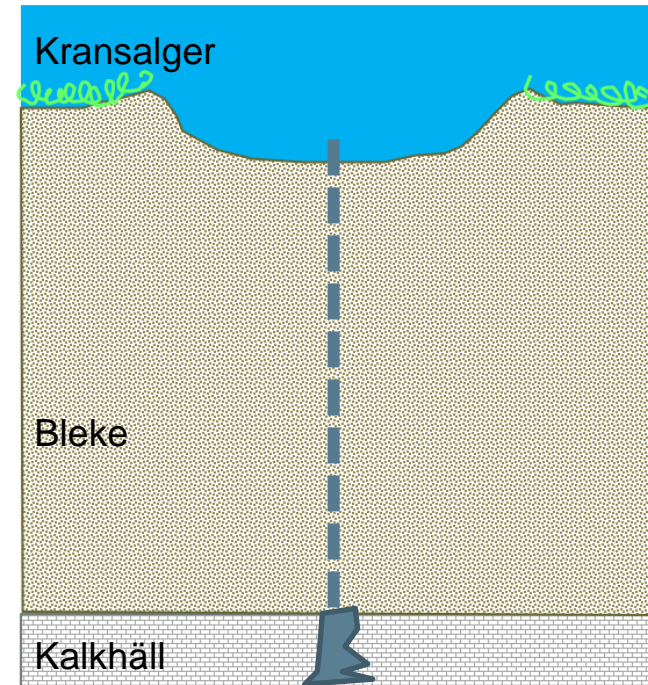
Ca 80 cm bred, 20 cm djup

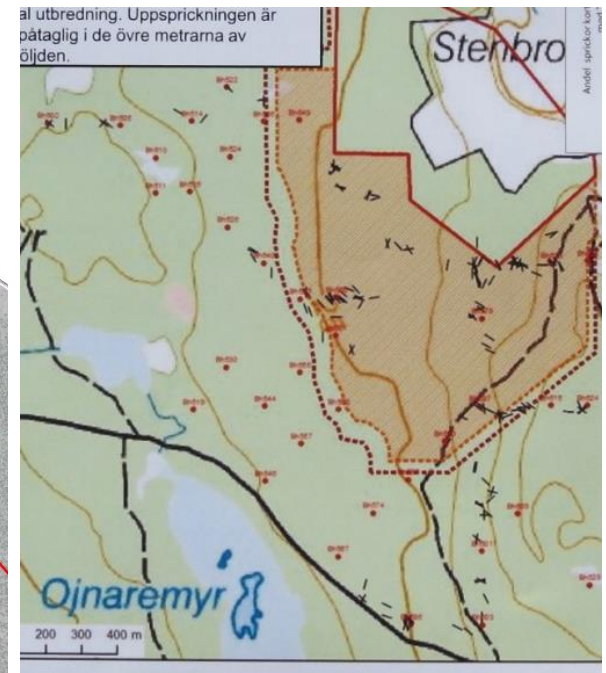
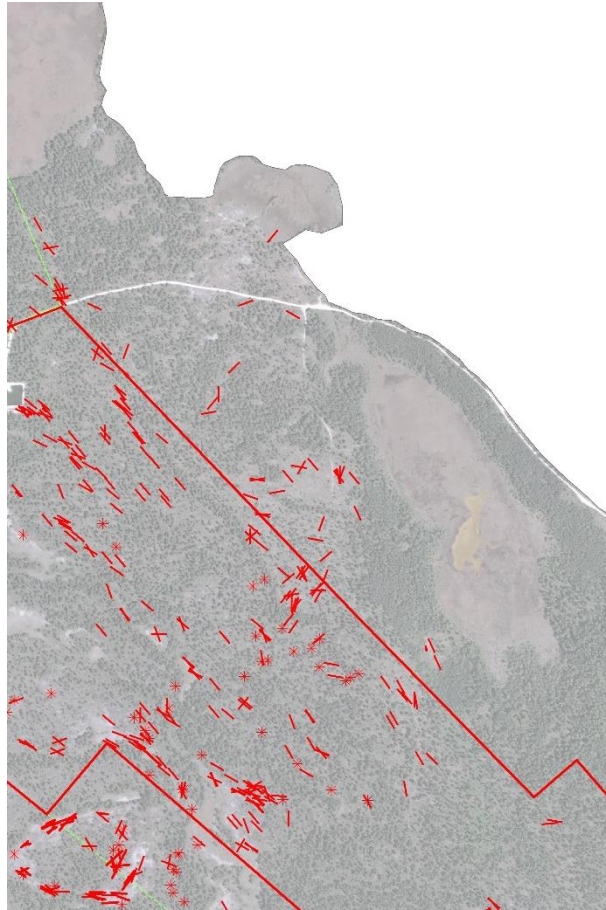
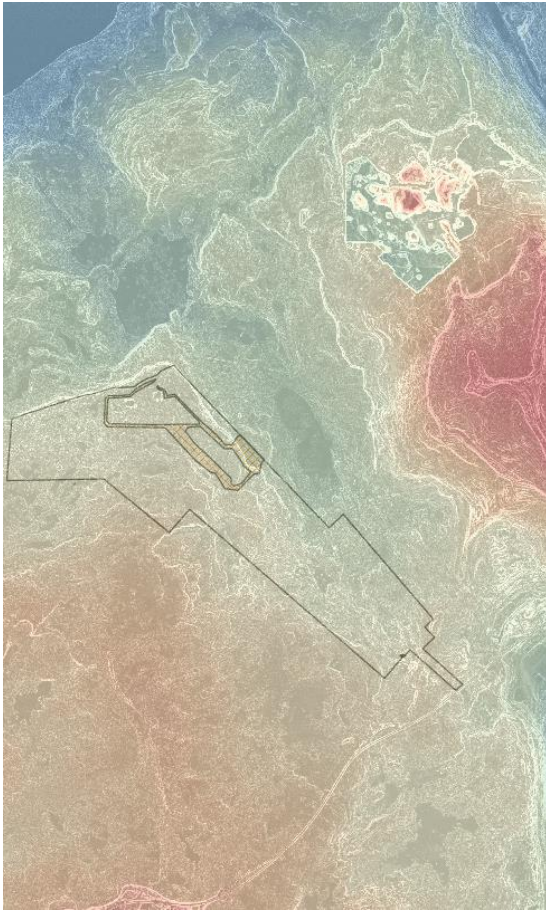
Ca 1,5 m bred, 25 cm djup

Cirkelformade utströmningsstrukturer

- Stort antal runda / ovala fördjupningar i bleken i sjöytan i Ojnare myr.
- >20 st. kunde ses från strandkanten.
- Drönarbilden visar än fler.
- Generellt fler små längs kanterna av sjön och blandat större och mindre ute i sjön.
- Placeringen av strukturerna i sjön likartat i fält 2018 som på drönarfotot från 2016.
- Ca 30-200 cm i diameter och 10-25 cm djupa.
- Strukturerna vegetationsfria – kransalger ligger på resten av botten.
- Resten av sjöbotten relativt plan.
- **NV tolkar dessa strukturer som utströmningspunkter. Utströmmande vatten och lös bleke förhindrar vegetationsbildning.**
- Fotot från juli torråret 2016 indikerar att utströmning även sker/kan ske under sommarens lägre grundvattennivåer.

Varifrån kommer grundvattnet?

Källpunkterna i Ojnare myr är enligt NVs bedömning en hydrogeologiskt motsvarighet till cirkelkällorna i rikkärren i f.d. Bräntings haid's Natura 2000-område.

Sammanfattning Ojnare myr

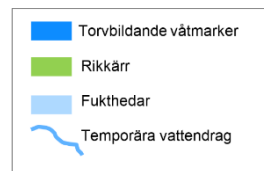
- Mkt omfattande blekeutfällning i sjöytan och under agmyrens torvlager visar på grundvattenmatning från karstsystemen.
- Sjöytans botten består enbart av bleke ända ner till kalkhällen.
- De rikliga cirkelformade utströmningspunkterna i sjöytan visar att grundvattenmatningen är relativt omfattande.
- Ingen blekeutfällning ovanpå myrens torvhorisont eller i myrens kanter visar att grundvatten från karstsystemen *inte* kan ha nått ytan innan myren och avrunnit som ytvatten sista biten fram till sjön.
- Den rörliga bleken i utströmningspunkten fungerar som en störningsregim och förhindrar tillväxt/ansamling av kransalger i dessa.
- Den runda /ovala formen indikerar ett punktformigt flöde underifrån.
- Dessa källflöden motsvarar de cirkelformade utströmningspunkter för grundvatten som NV påvisat i rikkärren i norra f.d. Bräntingshalds Natura 2000-område.

Ojnare myr har kontakt med grundvattnet

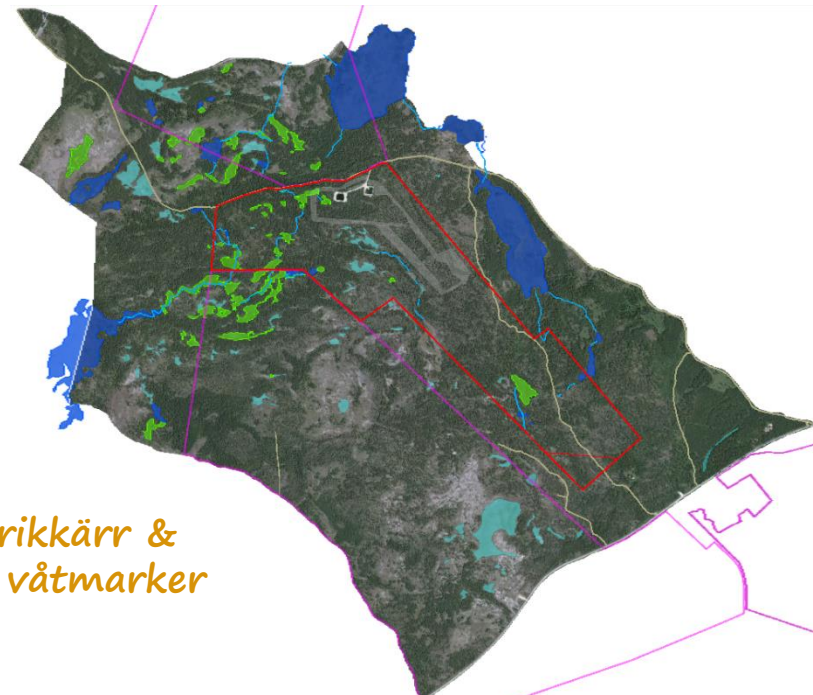
- Bolagets påstående att ”Vattenförhållandena i de ytnära delarna av marken (markvattenzonen) där växterna tar sitt vatten påverkas således inte även om en grundvattensänkning sker i den underliggande kalkberggrunden”, är för t.ex. Ojnare myr felaktig.
- Bolagets påstående om att Ojnare myrs botten är tät är inte korrekt. Likaså att den påstått täta botten består av moränmängel.
- Uppenbar risk att täktens grundvattenavsänkning / grundvattenpåverkan kan innebära att grundvattenmatningen och blekeutfällningen påverkas.
- Återinfiltrerat vatten från täkten riskerar ha för kort uppehållstid i berget för att bleke ska kunna bildas.

SMA:s hydrogeologiska underlag

- Exemplet ovan har handlat om Ojnare myr men som framgår av NV:s rapporter från 2015 så är förhållandena liknande i områdets övriga agmyrar som också uppvisar subakvatiskt utfälld kalk (bleke) under torvskiktet.
- Bolagets hydrogeologiska redovisning är därför grundad på felaktiga förutsättningar och äldre litteraturuppgifter i flera avgörande punkter. Kunskapskravet är inte uppfyllt och SMA har inte med vetenskaplig säkerhet visat att verksamheten kan bedrivas så att skada på Natura 2000-habitat inte uppstår.

fukthedar, rikkärr & torvbildande våtmarker

Påverkan på Natura 2000 Bästeträsk

- Förlust av habitat i det nya området
- Förlust av naturtyper utanför täktområdet

EU-domstolens avgöranden

- Waddenzee
- Alto Sil
- Sweetman
- Briels
- Orleans

Svensk praxis om Natura 2000

- NJA 2013 s 613
- MÖD:s deldom i förevarande mål
- MÖD 2011:50 Karlshamns hamn
- M 10231-13 dom den 14 oktober 2014 Risholmen
- MÖD 2014:46 Klarälven
- MÖD 2012:34 Halltorps hage

Skador på skyddade naturtyper – ytförluster i Bästeträsk Natura 2000-område

Stucks (SMA Mineral)			
Naturtypsnamn	Kod	Ytförlust hektar (A)	Prioriterad i habitatdirektivet *
Alvar (kalkhällmarker)	6280	10,2	ja
Karsthällmarker (uppsprucken kalkstenshällmark)	8240	1,8	ja
"Kalkgräsmarker" (basiska berghällar och kalkgräsmarker)	6110 och 6210	2,6	ja(6110) nej (6210)
Västlig taiga	9010	23,1	ja

(A) Enligt ab 251 (SMA Mineral / Naturcentrum, 1 mars 2018)

Skador på skyddade naturtyper – ytförluster i Bästeträsk Natura 2000-område (2)

Bunge Ducker 1:64 (Nordkalks ansökan)				
Naturtypsnamn	Kod	Ytförlust ha enl Nordkalk	Ytförlust (metod A*)	Prioriterad i habitatdirektivet *
Alvar (kalkhällmarker)	6280	?	8,2	ja
Karsthällmarker (uppsprucken kalkstenshällmark)	8240	19,6	16,2	ja
Basiska berghällar	6110	?	0,2	ja
Västlig taiga	9010	?	93,2	ja
Fuktängar	6410	?	4	nej
Agkärr (kalkkärr med ag)	7210	1-?	0,4	ja
Rikkärr	7230	?	3,1	nej

(A) Endast täktområdet enligt MMD-deldom 2014, kartdata NNK 2018-04

Skador på skyddade naturtyper – strukturer, funktioner, typiska arter

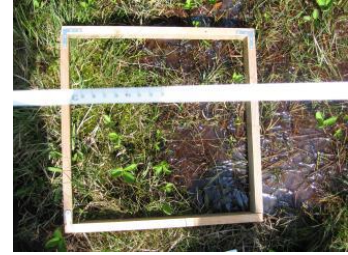
- Bästeträsk Natura 2000-område hänger samman
- Sammanlänkningen av spricksystem och vattenflöden – d.v.s. två av strukturerna och funktionerna för de naturtyper som ska bevaras inom Natura 2000 – innebär att geografiska områden, exempelvis täkten, inte kan tas bort utan att skada helheten.
- Flera av de naturtyper som ska bevaras inom området är beroende av att hydrologin inte störs.
- Vi bedömer att både taktens påverkan i sig och föreslagen infiltration kommer skada naturtyper även utanför taktområdet.

Status och trend för naturtyperna enligt Sveriges rapportering år 2013 till EU

Naturtypsnamn	Kod	Bevarandstatus boreal region	Trend
Alvar (kalkhällmarker)	6280	Ogynnsam (dålig)	negativ
Karsthällmarker (uppsprucken kalkstenshällmark)	8240	Ogynnsam (otillräcklig)	negativ
"Kalkgräsmarker" (basiska berghällar och kalkgräsmarker)	6110 och 6210	Ogynnsam (dålig)	negativ
Västlig taiga	9010	Ogynnsam (dålig)	negativ

Konsekvens av förluster av skyddade naturtyper

- Bevarandemålen för Bästeträsk Natura 2000-område (SE0340120) nås inte
- Med andra ord: gynnsam bevarandestatus på områdesnivå nås inte, utifrån
 - 1) vetenskap (bevarandebiologi): ytorna behövs för att nå gynnsam bevarandestatus
 - 2) juridik: aktuell praxis. Enligt Naturvårdsverkets uppfattning klarlagt att säkerställda, permanenta negativa effekter som i denna ansökan utesluter tillstånd enligt 7.28 a-b.

Skyddade arter – utpekade för Bästeträsk N2000

Art ur habitatdirektivets bilaga 2 (prövning enligt MB 7.28 a-b)	Anmäld till EU för SAC-området
Smalgrynsnäcka	ja
Bred gulbrämrad dykare (även bil.4)	ja
Stensimpa	ja
Kalkkrassing (även bil.4)	ja
Styv kalkmossa	ja
Kalkkärrsgrynsnäcka	ja
Fagerrönn (Sorbus teodori/meinichii-småartskomplex) (även bil.4)	nej

Vad behövs för Natura 2000-prövning för arter i habitatdirektivets bilaga 2

(...) ”en störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet i området av arten eller arterna”

- Tillstånd, trend och känslighet för arten inom Natura 2000-området (Och fördelning i området, konnektivitet till närliggande population/er?)
- Tillgång på livsmiljöer för artens alla livsstadier
- Verksamhetens riskerade effekter på ovan nämnda

Varje arts ekologi och populationsavgränsning är unik, så prövningen behöver vara artspecifik.

** Populationsutveckling, livsmiljöer, utbredningsområde*

Artskydd

Artskyddsdispens är inte meddelad.

Mark- och miljödomstolen 2014:

”Huruvida dessa skyddsåtgärder i alla delar är förenliga med artskyddsförordningen får i det enskilda fallet avgöras efter samråd med experter och myndigheter. Mark- och miljödomstolen finner emellertid att förutsättningar för dispens enligt 14 och 15 § artskyddsförordningen föreligger. Artskyddsförordningens bestämmelser utgör således inget hinder mot tillåtligheten av täktverksamheten på den avsedda platsen.”

MÖD-avgöranden om artskyddsförordningen

MÖD 2016:1 Klinthagen

- Frågan om artskyddsdispens aktualiseras även i de fall växter tas bort eller skadas som en följd av ett exploateringsföretag.
- Gäller både 8 och 9 §§ artskyddsförordningen

MÖD 2015:3 Örndalen

- Avsiktighet
- Tvingande allt överskuggande allmänintresse

Skyddade arter – artskyddet – exempel som omfattas av habitatdirektivets bilaga 4

Svartfläckig blåvinge

Apollofjäril

Fagerrönn

(*Sorbus teodori/meinichii*-småartskomplex) (även bil.2)

Kalkkrassing (även bil.2)

Bred gulbrämrad dykare (även bil.2)

Hasselsnok

... med flera. Se yttrande NV 2013-11-13 och LST Gotland bilaga 1 2014-12-19 för detaljerade synpunkter, och NV presentation 2015-03-24.

Vad behövs för artskyddsprövningen för arter som omfattas av habitatdirektivets bilaga 4

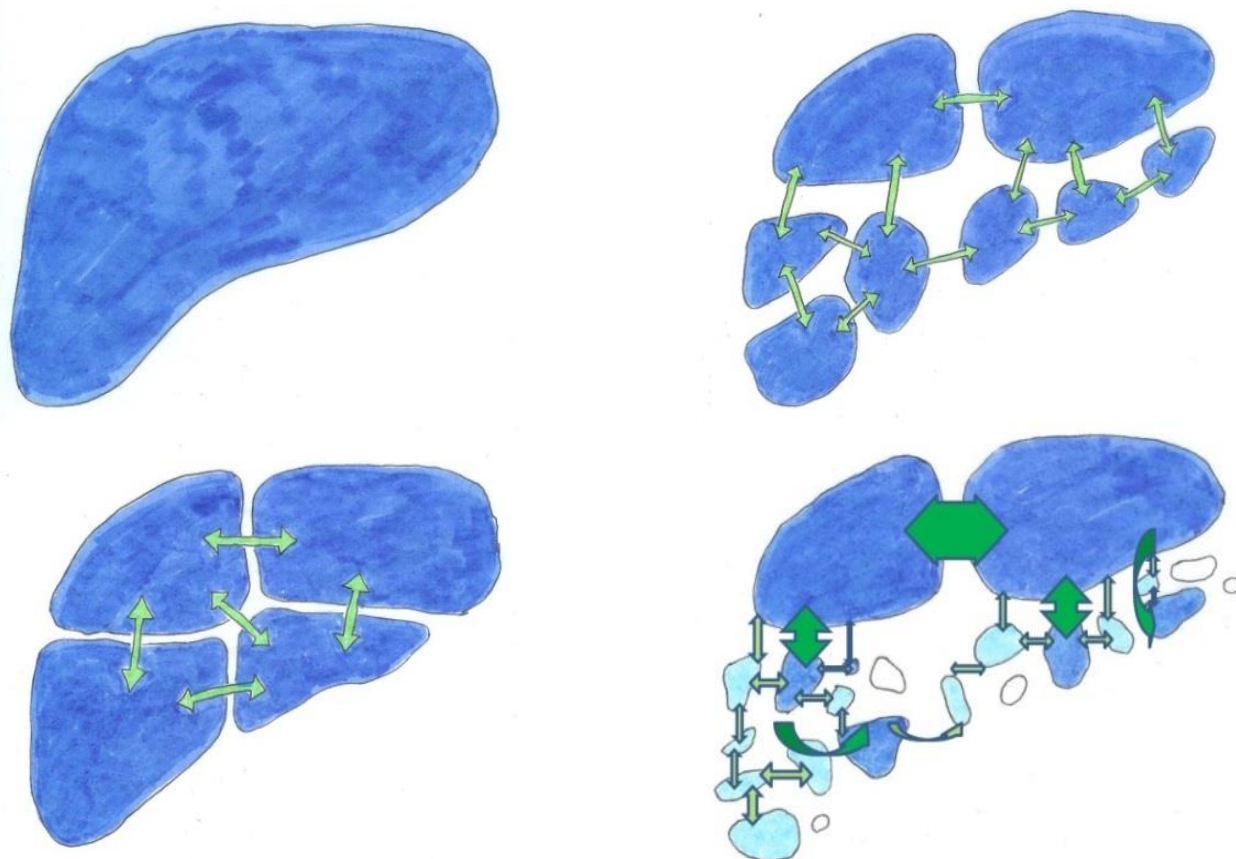
Bland annat är frågan (...) ”om upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus* för artens bestånd (=populationer) inte försvåras”. För att pröva detta behövs:

- En känd **avgränsning av berörd/a population/er** (i denna prövning är Natura 2000-områdets gräns inte relevant),
- **Tillstånd, trend och känslighet för berörda populationer** (Och konnektivitet till närliggande population/er?)
- Verksamhetens **riskerade effekter** på ovan nämnda

Varje arts ekologi och populationsavgränsning är unik, så prövningen behöver vara artspecifik.

** Populationsutveckling, livsmiljöer, utbredningsområde*

Population, delpopulation och metapopulation

Avgränsning av population är artspecifikt, kan variera i tid och rum, och kräver en bra faktabas. Etablerade vetenskapliga metoder finns. [Figur: Simon Sjögren Gulve)

Skyddade arter – fågeldirektivet – Natura 2000

Fågelarter - *några exempel*

Trana

Tobisgrissla

Pärluggla

Nattskärra

Trädlärka

Törnskata

Ängshök

Havsörn

Kungsörn

Berguv

Prövningen av effekter och konsekvenser på skyddade arter

SMA Minerals & Naturcentrums underlag presenterar i huvudsak bara slutsatser som att sökt verksamhet ”påverkar arternas bevarandestatus försumbart”. Har inte sökt artskyddsdispens. Föreslagna ”skyddsåtgärder” är ofta tillstånds- eller dispenspliktiga kompensationsåtgärder snarare än skyddsåtgärder.

Nödvändiga delar av underlaget för att pröva artskyddsfrågorna saknas:

Avgränsningar av berörda arters populationer, och aktuella data för populationerna, saknas överlag i underlaget. A) i N2000, B) för resp. population.

Berörda populationers tillstånd, trend och känslighet är överlag inte beskrivna på vetenskaplig nivå.

Prövningen av effekter och konsekvenser på skyddade arter

Verksamhetens effekter på skyddade arter är överlag inte kvantifierad, så att jämföra denna med vad arten tål på vetenskaplig grund går inte, varken för Natura-prövningen (data för arten i N2000-omr) eller artskyddsprövningen (data för berörda populationer).

Vår kritik sedan tidigare i artskyddsfrågorna kvarstår därför.

Se bl.a. överklagan, vår presentation 2015-03-24 och vårt yttrande 2013-11-13, och Länsstyrelsen i Gotlands läns yttrande 2014-12-19 bilaga 1.

KONTROLLPROGRAM OCH VILLKOR FÖR ATT HINDRA SKADA

Villkoren säkerställer inte att skada inte uppstår

Föreslagna villkor för bl.a. etappindelning, skyddsåtgärder och kontrollprogram kan fortfarande inte säkerställa att skada inte uppstår. **Vår tidigare kritik kvarstår därför.**

En ”ny” EU-domstolsdom: C-142/16 (den 26 april 2017): inte okej att effekten av skyddsåtgärd kan fastställas först efter flera års övervakning (punkt 37-42). Övervakning i flera faser av projektet hjälper inte för att uppfylla kravet på säkerhet redan vid prövningstillfället (punkt 43-44), t.ex. för effekter av föreslagen infiltration.

Kontrollprogrammet ”har ej detekterat förändringar” ännu

Kontrollprogram har ej detekterat förändringar. Varför?

- 1) Inga förändringar har skett?
- 2) För kort mätperiod för att detektera (2 år)?
- 3) Buntat ihop naturtyper (Säg att rikkärr i provytan torkar ut, men kalkgräsmark blir blötare – då blir summan ett oförändrat Ellenberg-vattental.)
- 4) Ytorna representerar inte hela Natura-området
- 5) Programmet följer inte yta av naturtyp.
- 6) osv....

Några exempel på vad detta innebär för arter och naturtyper i Natura 2000 (1)

- Om yta av en utpekad naturtyp (exv rikkärr) förloras
→ inte GYBS → en skada
Jämför Sweetmandomen: 1,47 ha karsthällmark förstörd

Föreslaget kontrollprogram redovisar inte något lämpligt sätt att följa detta, och begränsningsvärden saknas.

Några exempel på vad detta innebär för arter och naturtyper i Natura 2000 (2)

Om en nödvändig struktur/funktion i en naturtyp påverkas negativt, som naturtypen inte tål på sikt, t.ex.

- grundvattenutflödet till ett rikkärr minskar, eller
- utflödet av vatten från rikkärret ökar p.g.a. trycksänkning i underliggande grundvattenmagasin, eller
- infiltrerat vatten skadar naturliga hydrologin –
→ inte gynnsam bevarandestatus på områdesnivå → skada

Föreslaget kontrollprogram redovisar inte hur relevanta strukturer och funktioner ska följas, kopplat till aktuella naturtyper, och begränsningsvärden saknas.

Några exempel på vad detta innebär för arter och naturtyper i Natura 2000 (3)

Några exempel på vad detta innebär för arter och naturtyper i Natura 2000 (3)

- Om mängden av typiska arter i ett rikkärr minskar väsentligt → inte GYBS → en skada (detta följs normalt av att *ytan rikkärr* minskar)
- Föreslaget kontrollprogram inte lämpat att svara på hur populationer av typiska arter per naturtyp utvecklas, och begränsningsvärden saknas.
- Motsvarande brister gäller även andra utpekade naturtyper i Natura 2000- området Bästeträsk: agmyrar, kalkfuktängar...

Kontrollprogram ska grundas på rättsäkra, ändamålsenliga och tillsynsbara villkor

Domstolen måste vara säker på att Natura 2000 inte tar skada för att kunna lämna tillstånd enligt 7.28 a-b. **Om det inte är klarlagt vad naturen tål – vad nivån för skada är – och verksamhens antagna effekter kan jämföras med detta, kan inte en fullständig, exakt och slutlig prövning göras.**

Kontrollprogram ska grundas på rättsäkra, ändamålsenliga och tillsynsbara villkor (2)

Begränsningsvärde, mätmetod, mätfrekvens och utvärderingsmetod rörande effekter på Natura 2000 kan inte rimligen delegeras till tillsynsmyndigheten i detta fall, **då frågan om vad som är en skada på Natura 2000 inte kan anses vara av mindre betydelse.**

Vi anser att bristerna i kontrollprogramförslaget är för stora för att kunna läkas under huvudförhandlingen.

Slutsatser

Vid prövningen kan tillstånd endast ges till en verksamhet ”efter att ha försäkrat sig om att denna verksamhet inte får någon skadlig inverkan på det skyddade området. Så är fallet när det ur ett vetenskapligt perspektiv inte föreligger några rimliga tvivel om att planen eller projektet inte kan ha en skadlig inverkan.” (se t.ex. C-142/16 pkt 33)

Naturvårdsverket anser att villkor och föreslaget kontrollprogram inte kan läka bristerna i MKB eller i föreslagna skyddsåtgärder.

Med anledning av SMA:s sakframställan den 21 maj

- Saknas en redogörelse om kumulativa effekter
- Åberopade rättsfall om påverkan
- Irreversibel skada
- Skyddsåtgärder
- Efterbehandling